

Štev. 3.

V Ljubljani, 1. sušca 1915.

Leto XVI.

Oblačka.

Med ovčicami se belimi
božja izprehaja Mati,
čredo sem in čredo tja
zvršča po nebeški trati.

* * *

Ovčice — oblački
se mirno pasó,
kot sladki kolački
pod nebom gredo.

Oblačka pa dva
od črede ušla;
in glej, nepokorna je sina
popila presinja modrina.

Jokala se zdaj
sta, kesala se zdaj:
oko Pastirice ju vzrlo,
ljubeče se vanja uprlo:

In tja med ovčice, med bele,
Marija pogledat gre:
spet črede oblačkov so cele,
v oblekah se jasnih blesté . . .

„Ker ódšla iz srede
nebeške sta črede,
obleko svetló
vama slečem zato.“ —

Oblačila svetla
jima je odvzela
in begunca v plašče
temne je odela.

* * *

Znižala sta črna se oblaka,
proti zemlji žejni sta odplula,
zajokalala in v potokih solze lila.
zemljico sta žejno napojila.

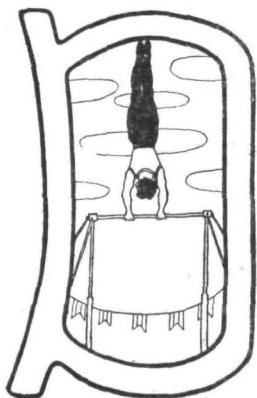
Jima je obleka zablestela,
plašča temna že sta svetla, bela:
Mati sinoma je odpustila,
spet med bratce ju je uvrstila.

Andrej Rapè.

CVETINOMIRSKI:

Jež.

oma sem imel celo čredo zajcev, majhnih in velikih, belih in črnih, rumenih in progastih. Prej so domovali, poskočni in plašljivi, v hlevu pod jaslami ter so skakljali spretno okrog konjev in okrog krave. Ker pa jih je bila zavohala sosedova mačka in je vedno prežala, da bi se utihotapila v hlev in si pripravila enkrat prav mastno kosilo, sem napravil nedaleč od hiše majhen lesen hlevček ter sem spravil vanj zajce; od tistega časa dalje je imela moja dolgouha in plašna »živina« mir pred sosedovo mačko.

Hencajte, nekaj bi pa kmalu pozabil povedati! Tistega, ki sem ga imel najrajši, bi skoraj sramotno zatajil! ... Eden izmed mojih zajcev je bil popolnoma rumen kakor solnčna roža; a glavno je bilo to, da so bile njegove oči rdeče — dvoje razpaljenih kroglic, dvoje rdečih frnikol je strmelo pod nizkim čelom plašno v svet. Bil je ta rdečeki rumenček moje največje veselje; kadarkoli sem odprl vratca v hlevček in naložil za »živino« v majhne lične jaslice krme, sem postregel rumenčku vedno tudi s svežo, sočno deteljico. In kadar sem pasel zajčjo drobnjad na prostornem travniku pod hlevčkom, sem se igral največ le z rumenčkom; okrog vratu sem mu bil zavezal v ljubko pentljo moder trak; kakor solnčen kraljiček se je podil potem okrog mene in me gledal s svojimi živimi, rdečimi očki.

Kobalov Anže iz Svibna je ujel tisti čas nekoč v mraku ježa. Ko sem šel drugi dan v šolo na hrib, mi ga je pokazal. Jež je bil že odrastel bodičar; živa, z ostrimi, šršečimi iglami vsečez preprežena kepa je ležala pred

menoj. Nato se je jež vzdramil — raztegnila se je bodeča kepa, izpod nje je pokukal rilček, za njim še noge. Jež se je spustil v tek po sobi:

»Copa - copa - copal!« —

Tekal je pod mizo in vohal pod klopmi okrog škornjev s svojim rilčkom. Takrat mi je tako ugajal, da bi ga bil takoj kupil.

»Anže, ali mi ga prodaš?« sem vprašal.

Deček je nekoliko pomislil.

»Ne prodam ga. Toda menjajva, če hočeš; ti daš meni rumenčka, tistega z rdečimi očmi, jaz pa tebi ježa. Hočeš?«

Tudi jaz sem pomislil; zakaj rumenčka sem imel le nadvse rad... Ali vendar... jež... jež... kako prijazna živalca je to! Ježa nima vsak človek, zajca pa skoraj vsak otrok...

»Naj pa bo po tvojem, Anže!« — sem rekel, in udarila sva si v roke. »Jutri zjutraj pred šolo že dobiš rumenčka.«

Potlačil sem ježa v cekar kraj šolskih knjig in stekel s šolarji vred nazaj na cesto. Drveli smo vriščaje kakor jata vran skozi vas, nato po hribu navzdol, proti dolini.

»Deni ježa iz cekarja!« mi je nasvetoval Recihetov Janez, izmed vseh šolarjev največji navihanec. »Kaj bi ga vedno nosil — saj gre sam tudi lahko... zato pa ima noge...«

»Da mi uide?«

»Ne bo ti ušel...«

Spustil sem ježa na tla. Recihetov Janez mu je privezal okrog vratu dolgo vrvco, ki je držal potem zanjo kakor voznik za vajeti. Jež je pričel teči; otroci smo se smejali in hiteli za njim.

»Hi-i, konjiček... stopi no!« — je stresal Janez vrvco. Jež je skakljal po kamenju pred njim in vohal z rilčkom po zraku in po tleh; ko pa je hotel zaviti v jarek ob cesti, je Janez vrvco močno nategnil, da se je jež prekucnil in se zgrbil od strahu v klobčič.

»O-o-oha! Stoj!... Di-i, mrha!« — se je hohotal Janez in vlekel še vedno za vrvco; a klobčič se ni zmenil za njegovo vpitje.

Meni se je živalca zasmilila, in potisnil sem ježa zopet nazaj v cekar. Jatoma, v drznih skokih smo drveli dalje po cesti navzdol v dolino; Recihetov Janez je najbolj tekel — bose pete so ga neusmiljeno tolkle zadaj po bedrih. Jež v mojem cekarju se je ozrl časih začudeno s svojimi drobnimi očki ven izza knjig; najbrž je razmišljal, kam se nam tako mudi...

Drugo jutro je Anže dobil mojega rdečeokega rumenega zajca; žaloval sem za njim — a zopet mi je bil jež še bolj všeč. Toliko veselja še nismo bili preživeli kmalu doma, kakor ravno tistikrat. Pustil sem ježa v hiši; kmalu se je udomil v prostorni kmetiški sobi, kjer se je podil o mraku in ponoči venomer iz kota v kot, pod mizo in pod klopmi, preobračal copate in črevlje ter hlatal za ščurki. Tako-le na podnoč, ko se je jelo temniti, in je prižgala mati petrolejko nad mizo, ter se je povrnil s pipo v ustih oče v hišo in sedel za peč — takrat se je jež vedno predramil iz podnev-

nega spanja ter se pričel pripravljati na svoje ponočne dirke križem sobe. Opazovali smo z veseljem, kako leno se je izkomatal vsakokrat iz zamazanih cunj, ki so ležale na kupu pod klopjo in ki smo si z njimi brisali domači črevlje; dan za dnem je prespal zavit v te cunje, ki so bile njegova postelja in njegova odeja. Drugje ni maral spati. Samo enkrat je bil zlezal v očetove stare in raztrgane hlače, ki so ležale na koncu klopi. Zvečer smo iskali ježa, kakor navadno, pod klopjo; vse zaman. Takrat so se premknile očetove hlače na klopi, in iz ene hlačnice se je iztrkljal nosljaje, rilček zavihan, naš dolgo iskani jež.

Luč ježu ni posebno ugajala; pomežiknil je nekolikokrat z očmi kakor zaspana mačka; potem je stekel v senco za mizo in dolgo časa pomišljal, kaj bi, ali bi šel takoj na lov nad ščurke ali pa bi tekal za razvedrilo iz kota v kot ter tako telovadil, da bi gledali nanj mi drugi z občudovanjem v očeh. Čakali smo večerje in gledali ježa; navadno je pričel že koj v začetku z lovom nad ščurke; copotal je urno, kakor da vali kdo debelo črno kroglo šumoma po tleh, vsekrižem sobe, postal tuintam in pohrustal cma-kaje svojo prvo žrtev lova. Nato je dirjal brez oddiha zopet naprej.

»Copa! Copa! Copa!« — zdaj tu, zdaj tam, pod mizo, pod stoli, pod klopmi, zdaj v tem, zdaj v onem kotu.

Večerjali smo, gledali in se smejali; copotalo je pod mizo, okrog naših nog, bodeča kepa se je trkljala in valila v dolgih koľobarjih od peči do vrat, se skrila za hip v senco in se zopet prikazala v luči. Pa smo povečerjali — ježevega copotanja še vedno ni bilo konec. Oče si je prižigal pipo in se držal na smeh, mati je pospravljala z mize prazne sklede in si oprla za hip roke ob bok, otroci pa smo vriščali in bili z ježem še najbolj zadovoljni.

»O, ti presneta spaka!« — se je oglasil oče.

»Kako ti to skače... kakor žaba!« — se je nasmehnila mati.

Je že priden... jež... ježek!... — smo se potegnili za živalico otroci, a najbolj seveda jaz, ker je bil jež moj.

Mnogokrat je stekel jež tudi v vežo in iz veže v kuhinjo. Kuhinje ni nikdar rad zapustil; preveč dela je imel tamkaj s ščurki, ki se jih nikdar ni mogel dovolj najesti. Nekoč ga je morala napoditi mati z burkljami iz kuhinje nazaj v sobo, ker se ni bil zadržal spodobno; a še pod pritiskom težkih burkelj se je obotavljal in ni šel rad v sobo.

Odpravljali smo se spat — jež je tapal copotoma naprej; tema mu je ugajala nad vse. Šele zdaj so se začele pravcate dirke. Jaz sem ležal na trdi klopi ob peči, za podzglavje kup cunj; težko sem zaspal. Vsako noč do zore se je podil jež po sobi, nosljal kakor prešiček in stikal za hrano. Prebudil sem se časih sredi noči nenadoma iz spanja in si pomencal oči.

»Copa - copa - copa!« — ravno pod menoj, pod klopjo. Nato se je zakotalila živa kepa proti durim in obtičala tamkaj kakor kamen. Tedaj pa hipoma: »Hrsk! Hrsk!« — jež je bil pohrustal ščurka — in nemirna krogla je že zopet v diru proti mizi. V sobo se je razlila mesečina; jež se je

potuhnil in zbežal v najtemnejšo senco pod klopjo . . .

Ko sem zaspal, sem sanjal samo o ježu in še v sanjah sem slišal njegovo copotanje . . .

Tako je preteklo teden dni. Mati je bila vesela, ker je pokončaval jež najnadležnejši mrčes v sobi in v kuhinji. A oče, ki je ležal v čumnati kraj sobe, se je jel pritoževati, da ponoči ne more dobro spati, ker ga moti ježevo vedno tekanje; »kakor da štorcklja po sobi težko podkovan konj!« — je rekel nekoč zjutraj in se ozrl mrko na ježa.

Spravil sem zato bodičarja v hlevček k zajcem. Začudeno je ogledovala zajčja čreda novodošleca; ko ga je obkolila in ga obvohala od vseh strani, se je jež postavil na noge in dvignil smrček v zrak, kakor da mu je šinilo nekaj jako neprijetnega v glavo. Nato je pričel tekati po hlevčku, zajci pa so zbežali od njega in se poskrili v svojih luknjah. Naposled so se vendarle ojunačili, prilezli iz lukenj nazaj in migali z dolgimi ušesi čudnemu gostu v pozdrav. Toda jež se ni zmenil dosti za plašljivce, ni jim vrnil pozdrava, ampak je nadaljeval nemoteno svoje pohode dalje iz kota v kot ter stresal bodečo suktnjo na hrbtu. To se je zdelo marsikateremu izmed starejših zajcev jako zamalo; posebno starikave, mršave zajke so bile ogorčene: jezno so topotnile z zadnjimi nogami ob tla in zdirjale skokoma mimo ježa . . .

Ob žarečih, nedeljskih popoldnevih sem pasel zajce in ježa skupaj na travniku. Sedel sem na trati, ježa pred seboj na dolgi vrvci, zajce raztresene okrog sebe. Zajci so mulili travo, jež pa se je valil med bilkami in hlatal za raznimi žužki. Lepo je sijalo nad menoj solnce, v zraku so se svetile peroti letočih golobov in šoj, z bližnjih črešenj je rosilo curkoma belo, dišeče cvetje. Jaz pa sem pastiroval zajcem in ježu, si žvižgal na biščalko in zdajpazdaj zavriskal; ne s cesarjem ne s kraljem bi ne bil menjal takrat — toliko prekipevajoče radosti je bilo v meni . . . Prepevali so mi liščki in ščinkavci, strnadi in taščice, iz gozda za mojim hrbtom je požvižgaval, skrit v vejevju košate bukve, rumeni kobilar tako zvočno in sladko, kakor da vabi vse ptiče na ples. In smehljalo se mi je solnce z neba — zlati žarki so trepetali vsekrog mene in nad menoj.

Mesec dni sem imel ježa v hlevčku pri zajcih, potem pa sem ga na materino prošnjo prenesel zopet nazaj v hišo. Ko sem neko jutro zatem vstal, ni bilo ježa nikjer več; iskali smo ga po vseh kotih — zaman. Oče je bil pustil vežna vrata ponevedoma odprta ravno takrat, ko je bil v veži tudi jež. Tako je ušel jež ob zori v svobodo . . .

Bil sem torej navsezadnje ob rdečeokega zajca rumenčka in ob ježa. Kobalov Anže mi ni privoščil te nesreče; a tako velikodušnega se tudi ni hotel izkazati, da bi mi ulovil še enega ježa ter me potolažil tako vsaj nekoliko v moji preveliki žalosti. Ostal sem brez obeh in sem se posvetil zopet z največjo vnemo »zajčjereji«.

Izletniki.

*Tam zunaj — tam sije prebeli že dan,
in pomlad že diha na polje;
in kdor ni prehudo, prehudo bolan —
vesel je, prejasne je volje.*

*Tam zunaj cvete že pomladni žefran,
kot lilija bel ves in pisan;
in na izprehode metuljček lehan
že leta, umetno porisan.*

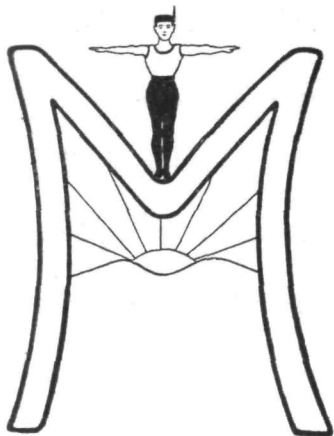
*Le hitro, otroci, le hitro na vlak!
Kot veter poteče v lesovje;
tu v mestu zatohlem, tu večer je mrak
in ozko in črno zidovje.*

*Hiteli nasprofi so lokam, vasem,
pod goro tam slap se je bliskal;
oči od radosti žarele so vsem,
še vlak od veselja je vriskal.*

Drago Širok.

MULTATULI:

Pravljica o japonskem kamenarju.

ala Upi, nekoč je živel mož, ki je iz skale sekal kamene. Njegovo delo je bilo jako težko in je delal veliko, a njegova mezda je bila neznatna, in ni bil zadovoljen.

Vzdihoval je, ker je bilo delo težko. In je vzkliknil: »Ah, če bi bil bogat, da bi počival na baleh-balehu¹⁾ z gardinami iz rdeče svile!«

In je angel prišel iz nebes, ki mu je rekel: »Zgodi naj se, kakor si bil dejal!«

In bil je bogat. In je počival na baleh-balehu z gardinami iz rdeče svile.

In mimo se je peljal kralj dežele, z jezdecami pred svojim vozom. In tudi za vozom so bili jezdecami. In zlati pajong²⁾ se je zibal nad kraljevo glavo.

In ko je bogati mož to videl, se je ozlovoljil, da se ne ziblje zlati pajong nad njegovo glavo. In ni bil zadovoljen.

Vzdihnil je in vzkliknil: »Želim, da bi bil kralj.«

In je angel prišel iz nebes, ki je rekel: »Zgodi naj se, kar si bil dejal!«

In je bil kralj. In pred njegovim vozom je jezdilo mnogo jezdecov in bili so jezdecami tudi za vozom, in zlati pajong se je zibal nad njegovo glavo.

In solnce je žgalo z vročimi žarki in je opalilo zemljo, tako da je zvenelo zelenje.

In se je kralj pritoževal, da je solnce palilo njegova lica in da je imelo moč nad njim. In ni bil zadovoljen.

In je vzdihoval in vzkliknil: »Želim, da bi bil solnce!«

In je angel prišel iz nebes, ki je rekel: »Naj se zgodi, kar si bil dejal!«

In bil je solnce. In je svoje žarke pošiljal navzgor in navzdol, na levo stran in na desno stran in navsepovsod.

In na zemlji je opalil zelenje in obraze knezov, ki so bili na zemlji.

In se je oblak postavil med zemljo in njim in solnčne žarke je odbijal.

In se je raztogotil, ker je bila njegova moč ničevna, in je tožil, da ima oblak moč nad njim. In ni bil zadovoljen.

In hotel je biti obak, ki je bil tolikanj močan.

In je angel prišel iz nebes, ki je dejal: »Naj se zgodi, kar si bil rekel!«

In je oblak postal in se postavil med solncem in zemljo in je poskal solnce, da je ozelenela trava.

In oblak je v velikih kapljah deževal na zemljo, da so narasle reke, in banjiri³⁾ so odnesli črede:

¹⁾ Baleh-baleh = pograd, klop iz bambusa.

²⁾ Pajong = solnčnik; znak posebne odličnosti.

³⁾ Banjir = visoka plima.

In voda je opustošila polje.

In padel je na skalo, ki se ni umaknila. In je nalival v močnih curkih, ali čer se ni umaknila.

In se je ozlovoljil, ker se polje ni hotelo umakniti in ker je bila moč njegovih curkov ničevna. In ni bil zadovoljen.

Pa je vzkliknil: »Tej skali je dana moč čez me. Želim, da bi bil ta skala.«

In je angel prišel iz nebes, ki je rekel: »Naj se zgodi, kakor si bil dejal!«

In je postal skala in se ni gnil, čeprav je sijalo sonce, in ne, četudi je deževalo.

In je prišel mož z ročico in z ostrim dletom in s težkim kladivom, ki je kamene sekal iz skale.

In je rekla skala: »Kaj je to, da ima ta mož moč čez me in kamene seka iz mojega krila?« In ni bila zadovoljna.

Pa je vzkliknila: »Slabeja sem kakor ta-le... Želim, da bi bila mož.«

In je angel prišel iz nebes, ki je rekel: »Naj se zgodi, kakor si bila dejala!«

In je bila kamenar. In je sekal kamene iz skale s težkim delom in se je vbadal kaj naporno za malo dnino in je bil zadovoljen...

— In ti, ljuba Upi, kaj si bi pa ti izvolila, če bi angel prišel iz nebes, da bi te vprašal, česa si želiš?

= Resnično, gospod, bi ga prosila, naj me vzame s seboj v nebesa!

Molitev.

Gospod, jaz rekel sem, nikdar,
ne zabim na ta Tvoj oltar;
od zore vedno tja do zore,
glej, v Tvoje hodil bom šotore.

Zakone Tvoje in Tvoj rek,
Gospod, glej, ljubil bom na vek:
Da zabil bi ju kdaaj, nikoli,
Gospod, miru mi ne privoli!

Ponoči njima v mislih zvest,
iščoč ju v blesku drobnih zvezd;
v bleskoti ju razmišljam solnca,
ves srečen sem brez kraja, konca!

Če roga se pa kdo — nalašč
zagrnen pridi v temen plašč —
udari s srdom ga gromečim,
sodrug naj z boja je bežečim!

A jaz, ki ljubil Te vsekdar —
naj bom ljubezni Tvoje žar,
odpri mi milosti studenec,
zavij me v slave Svoje venec!

Fran Žgur.

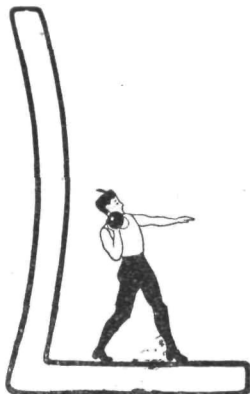

PRILOGA ZVONČKU

SVEN HEDIN — F. PALNAK:

Za morjem.

Leto za letom zapuščajo nezadovoljneži v starem svetu — v Evropi — rodno grudo ter si gredo iskat lažjega, boljšega življenja v »obljubljeno deželo« — Ameriko. Leto za letom! Ne le nezadovoljneži; mnogo jih je, ki jih je prisilila nesreča, ki so izgubili vse svoje imetje, da jih je preganjala zla usoda, pa so se odločili, da si poiščejo nove domovine, ki jim bo boljša mati, ki jim bo blažji, srečnejši dom. Leto za letom! Vrnejo se ali se pa ne vrnejo, našli so tam sreče in je niso našli; izgubili so se v milijonih ameriškega prebivalstva ali pa so se našli zopet na rodni grudi...

Izmed teh eden je, ki nam o njem pripoveduje v tej povesti švedski potopisec S v e n H e d i n, mož, ki pozna iz lastnega pogleda svet in razmere, ki v njih živé razni narodi po svetu. Po njem vam pripovedujem o Ameriki in o Ivanu, ki je šel, da živi tam — za morjem. Z zemljevidom v roki, ki nam kaže Severno Ameriko, pojdimo z njim tja za morje, da vidimo in spoznamo ta »obljubljeno deželo«. ¹⁾

1. IZSELJENEC.

Mrak je legel nad vasico, pa brez luči sta sedela v veliki izbi stara Novaka ter se menila. Niso bili prijetni njuni pogovori.

»Žalostno je, žalostno,« je potožila mati Novačka, »da Ivan že zopet začčenja o tem, da bi šel v Ameriko.«

»In videla boš, da ne odjenja prej, dokler mu ne dovoliva,« odvrne oče. »Še včeraj mi je pravil spet o agentu, ki mu je obljubljal zlate gradove, če si kupi vozni listek za parnik, ki odhaja iz Trsta. Saj ni slabo naše gospodarstvo. Brez dolga je. Ampak Ivan trdi in trdi, da dom ne

¹⁾ Zemljevid priobčimo v prihodnji številki.

more preživiti njega in njegovih bratov. Z menoj da je bilo mogoče, trdi; sam da sem bil, oni pa so trije, ki naj si dele zemljo. Da je naša zemlja preslaba, v Severni Ameriki pa da še čaka nepregledno sveta na plug, ki bo začrtal vanj prvo brazdo, in da se zasluži tam po tvornicah v par letih celo imetje.«

»Anton, tvojega brata sin, je pisaril in pisal domov toliko časa, da je zmešalo Ivanu glavo,« toži mati.

»In vendar je bil pred letom ravno Ivan tisti, ki je Antonu najbolj odgovarjal od pota, ga prepričaval, da rabi domovina doma vsakega svojca. Danes pa sili za njim in ne misli na nič drugega kot na Ameriko. Tako težko mi je, če čitam, da je šlo spet toliko in toliko mož in žená z doma tja preko morja. Kaj bo iz tega? Vsaka ladja, ki jih odpelje, mi je kakor pogreb. Oračev in mlatičev zapušča vrsta za vrsto naše polje, najboljše moči se selijo iz domovine. Kaj bo to? Kaj jih vendar sili tja, v negotovost? Vsak tak parnik zmanjša naše sile, ovira naš napredek doma, je za nas izgubljena bitka.«

»Pa kaj se jih ne more zadržati, ustaviti?«

»Ne, zazdaj ne. Mnogi Evropejci nimajo več tiste žilavosti za delo, kakor je bila pri nas prej; mnogim je predolgočasno, da bi orali po istih brazdah, kot so njih očetje. Če trdi Ivan, da je naš dom za tri premajhen, naj bi pomislil, da je tudi v Evropi še mnogo celine, ki bi jo bilo lahko vrati. Prazno je, kar govorčijo o premajhnem prostoru in preobilici prebivalstva. Res, da je mnogo resničnega, mnogo pa pretiranega, kar govori za izseljevanje. Ta ne dobi stalnega dela; drugi je brez kruha, ker je ustavila tvornica obrat; tretjemu so pretežki davki, mnogi pa se izseljujejo, da se odtegnejo vojaški dolžnosti. Najhuje pa so dobre vesti, ki prihajajo od onkraj morja od znancev in prijateljev. Pa naj jim bo še tako slabo, naj trpé kot sužnji, naj bodo lačni ter spoznajo, kako žalostna resnica so njihove nekdanje sanje o sreči in bogastvu — vedno pač hvalijo in hvalijo Ameriko in njeno svobodo. Doma jim ni bilo vseh nič, smejali so se rodoljubju in poniževali domovino. Zdaj pa so pokorni državljani Združenih držav v Severni Ameriki ter se odkrivajo pred zastavo, ki ni njihova.«

»To pa že ni res. Saj se vendar mnogi izseljenci spominjajo dóma. Le poglej, koliko denarja pošiljajo domov svojcem!«

»Morebiti. Pa tak podarjen denar le podpira lahkomiselnost. Res je, da jih mnogo ženó z doma prežalostne rodovinske in druge razmere. Pa malo jih je, ki bi ostali Slovenci tudi v tujini, množica jih pogoltne. Iz skromnega Ivana postane bahavi John, ki govori rajši angleško kot slovensko in obeša ameriško zastavo z zvezdami na svojo streho. In ladja za ladjo takih odpadnikov se vozari v tujino. Vse države, vsi narodi čutijo to zlo. Misli si, v 90 letih se je izselilo 30 milijonov ljudi iz Evrope v Združene države. Kakor reka se vali ta človeški tok neprenehoma leto za letom, dan za dnem; vsak dan se izkrčuje v ameriških pristaniščih do

tritisoč Evropejcev ter se razgubljajo po ameriški zemlji. Večjega preselejanja narodov ne pozna zgodovina. Kakor da bi se ne mogli izkazati tudi doma! Pa o tem nočejo misliti fantje, le na ameriško zlato mislijo.«

»In tako naj bo tudi z našim Ivanom? Pa ga res pustiš na pot?«

»Kaj pa hočem? Saj ima svojo glavo. Naj pa plava z velikim tokom!«

»Znabiti je prav tako. Ko se mu stoži po domu, se pa vrne.«

»Prav gotovo ne! Ko odhajajo, pravijo vedno: Kmalu si napravim denarja, pa pridem nazaj domov. Ko pa mine leto, pozablja vedno bolj, in vedno bolj daleč in vedno bolj tuj mu je domač krov. Zame je že, kakor bi umrl, ne povrne se nikdar več.«

2. NA MEDKROVU.

Malo dni po tem razgovoru na Novakovem domu, se je odpravil Ivan v svet. Odpeljal se je v Trst, naznanil se je pri poveljništvu izseljeniške ladje, kjer je najprej zvedel, da ni povedal ravno resnice oni agent, ki je pravil, kako poceni in prijetno se vozi preko oceana. No, pa ta pot ne trpi predolgo, in človek se navadi vsega. Kakor slaniki v sodu potniki tudi niso stisnjeni; lahko hodijo okolo, in Ivan se je veselil krasnega vremena, ki mu je lajšalo slovo od rodne grude po Jadranskem morju.

Dolgčas pa ni na krovu prav nič. Vedno si dobiš lahko novega znanca. Saj so se natepli ljudje z vseh vetrov ter otresli v Trstu s črevljev prah z rodne zemlje, ko so se vkrcali na parnik. Tamkaj-le dva brata iz Slavonije. Starejši je bil že deset let v Pensilvaniji ter je služil po štirinajst kron na dan. Vrnil se je, da prevzame domačijo. Pa ga ni strpelo, preozek mu je bi doma svet. Prodal je torej vse skupaj prav poceni ter se napotil z bratom vred v obljubljeno deželo. Tu je kamnosek s Krasa, ki gre v Čikago; tam ima prijatelja iz mladih let, ki ga je pregovoril, da pride in si prisluži prav lahko kup denarja. Na klopi sedi star Primorec; z ženo in hčerjo gre za sinom. Sin je že več let v Filadelfiji stavbni mojster ter si je že toliko opomogel, da pridejo njegovi za njim.

Vsi ti potniki sedé že dolge ure skupaj na krovu ter se menijo, vprašujoč, odgovarjajoč, smeje se in šaleč. Še preden je izginil zadnji evropski svetilnik, se je Ivan že prav dobro spoznal v Ameriki. Vedno doné na uho ista imena: Novi Jork, Filadelfija, Čikago in San Francisko, pa spet San Francisko, Čikago, Filadelfija in Novi Jork. Saj bolj navadno že ne more biti! Med te štiri točke se še postavi par manjših mest in nekaj rek, gorovij in jezer, zveže ta štiri mesta z železniškimi progami, si misli v severu neizmerno Kanado, na jugu gorato Mehiko, na vogalih vsega tega čveterokotnika polotoke Aljasko, Kalifornijo in Florido, na četrtem oglu pa veliki otok Novo Fundlandijo, na zahodni obali se potegne mogočna gorovja, v vzhodno polovico pa se nariše velika jezera in Hudsonov zaliv — in tako je po Ivanovih mislih zemljevid Severne Amerike gotov. V enem dnevu ga zna otrok na pamet.

Ko se Ivan tako-le zamišlja, sliši, kako pravi tam blizu njega ženska:

»Prav zares, moj sin služi na dan po 6 dolarjev in živi kakor gospod.«

»Šest dolarjev je že skoro 30 kron!« si misli Ivan in rad bi zvedel kaj več o tem sinu. Tedaj pa stopi k njemu starejši Slavonec, ki je že bil v Pensilvaniji ter ga vpraša, kaj misli početi preko morja? Da naj le nikar ne misli, da bi tam komu pečeni golobje letali v usta.

Ivan odvrne nekoliko užaljen: »Doma sem pomagal očetu pri domu, znam orati, sejati in delati vsa kmetiška dela, delal sem že tudi kovaško in bil že tudi kočijaž v graščini.«

»In na ta način misliš kaj zaslužiti tamkaj?« ga vpraša oni in se zasmehljivo zasmeje.

Ivana je to jezilo, obrne se ter odide. Stal je pred gručo sopotnikov. Zadovoljno posedajo, si ovijajo noge v stare odeje ter se menijo o znancih in prijateljih, ki so jih pustili doma in ki jih dobe v novem svetu. Zaupavajo si svoje nade in svoje načrte ter govore veselo, kakor da potujejo za zabavo ali na kakšno veselico; prav kakor da imajo listek za vožnjo domov že v žepu. Doma toči morebiti kdo za njimi solze. To mine. Zdaj bo treba delati in služiti denar, potem pa se vidimo zopet srečni in veseli! Tako-le mislijo ponajveč, in nikomur ne hodi na misel, da ostane tamkaj do smrti. O, ne! Doma, pri domači cerkvi sv. Jerneja mu bodo počivale kosti. Sreča je pač za te siromake, da ne poznajo resnice; tiste resnice namreč, da ne bodo zrlí več domovine.

Na zahodu zahaja solnce ter meče svoje zlato na deželo sanj, ki zrovajo izseljenci, Evropa pa tone v dolgih sencah; žarek zadnjega evropskega svetilnika več ne dosega parnika. Težko, da bi jih bilo dosti med izseljenci, ki bi vedeli, da so prekoračili razpotje svojega življenja, in ni več nobenega nazaj. Stari svet, ki jim ni dal zadovoljstva, izginja na obzorju; novi, ki še sije po njem solnce, naj jim izpolni njih želje.

Večina naših izseljencev, med njimi tudi Ivan, še niso videli nikdar velikega morja, in ob pogledu nanje jim je postalo tesno. Vsenaokolo voda, na njo in njene vale pa lega tema. To je bilo pač drugače doma za vodo, pa še po Jadranskem morju: vedno je bila videti obal. Človek se je le počutil bolj domačega.

Številne električne svetilke mečejo svojo luč po množicah, ki jih nosi vera v boljšo bodočnost preko globin Atlantskega oceana. V kotu blizu strojnice sedi po tleh kopica Židov, starih in mladih, moških in ženskih. Hitro govore, mahajo z rokami, in vidiš jim, da se suče govorica le o dobičku; beseda »dolar« jim je vedno na jeziku.

Tesno je na hodnikih na medkrovu. Kakor je bila vsa družba prve dni razburjena, tako so zdaj utrujeni, in vsepovsod sedé ženske in moški po klopeh ter spe, drugi razvezujejo cule ter jemlje ven prigrizke, ki jim jih je dala na pot še domovina, še drugi čitajo časopise in pisma. Nič ni več novega, obrazi so vedno isti, vse postaja dolgočasno. Mnogi že komaj težko čakajo, da jih pokliče zvonec k večerji. Po jedi pa se porazgube in poiščejo po klopeh preprosto ležišče.

Tako prehajajo na krovu dnevi, vsak daljši kot prejšnji. Ljudje zró na menjavo po morju, na vedno migetanje valov, ladja, ki vozi mimo, jim

je dogodek. Jadrnice in parniki se prikazujejo na obzorju, zdaj se celo približuje puhajoči velikan, postaja vedno večji ter spolzi nedaleč proč mimo ladje izseljencev, ki so se nabrali v dolgih vrstah na krov. Debel dim se vali iz štirih velikih dimnikov, in ob obeh straneh visi pri gorenjem krovu deset velikih rešilnih čolnov.

»Kako se pravi tej ladji?« se obrne Ivan do mornarja, ki je premeta-val počasi debele vrvi in mu je bilo videti, da mu ne manjka časa.

»To je brzoparnik Bremenskega lojda »Kaiser Wilhelm II.«. Dolg je 215 metrov, 9 metrov ga je v vodi. Razdeljen je podolž in počez in ima 17 prostorov, ki so za vodo neprodirni. Njegova bronasta vijaka imata po 7 metrov premera, in pod njegovim parnim kotlom gri 112 ognjev. Vidite štiri dimnike? Vsak ima v premeru štiri metre.«

»Pa draga le mora biti taka ladja! Koliko kaj stane?«

»No, precej! 20 milijonov kron. Zato pa gre na parnik tudi skoro 2500 ljudi; 600 jih je same posadke. Na njej so tudi popolna krasna stanovanja, v katerih se vozijo ameriški milijonarji v Evropo. Ste čuli o »Titaniku«? Kjer je utonilo toliko bogatašev? No, vidite, taka ladja je plavajoč hotel; godba igra pri jedi opoldne in zvečer, na ladji izhaja tudi časopis, ki dobiva novice po brezžičnem brzojavu. Vozi pa tak parnik tako hitro, da prevozi pot med Amerika in Evropo v petih dneh in nekaj urah.«

»To je menda pač najhitrejša zveza?«

»Vsaj bila je. Seveda pa tekmujejo razne družbe po raznih državah v tem, katera bi bila najhitrejša. Tudi nesreča na »Titaniku« se je bila zgodila le zaradi take naglice. Danes sta najhitrejša angleška parnika »Lusitanija« in »Mauretaniija«. Za kako dolgo? Saj že grade parnik, ki mu bo ime »Olimpija« in bo dolg 260 metrov. Pomislite: če bi ga postavili pokonci na nos, bi bila njegova visokost skoraj za dva šentštefanska zvonika na Dunaju. Stari Kolumb pač nikdar ni sanjal, kakšni velikani bodo plavali po vodi, ki so jo prve rezale njegove tri ponižne trojadrnice.«

(Dalje.)

Uspavanka ribiške matere.

*Ostra burja okrog hiše
se drevi nocoj,
a sem k tebi ne pripiše;
spavaj, srček moj!*

*Morski vali so zdivjali
in rohne strašno;
mirno je tu v koči mali;
spavaj mi sladkó!*

*V barki se v viharni noči
oče vozi tvoj;
kmalu se povrne h koči;
spavaj, srček moj!*

*Kmal bo vihar izgubil
svojo divjo moč;
oče tvoj te bo poljubil!
Srček, lahko noč! . . .*

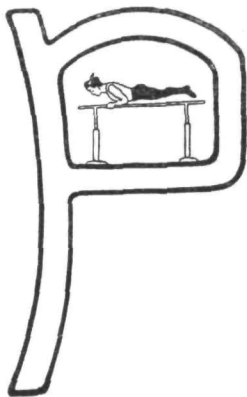
Josip Kralj.

Divji jezdec

MIRKO KOŠIR:

Opeharjeni hudobec.

oglavar vseh peklenščkov je poklical svojega hlapca Žveplenkarja predse in mu je zapovedal, da naj gre na Deveto goro in privede tekom treh let, če mu prej ni mogoče, grešno dušo čarovnika Pikapoka v pekel. Če pa ne izvrši njegovega povelja, ga obesi za pete na žrebelj.

Pleša hlapca Žveplenkarja je bila čezinčez pokrita z bujnimi črnimi kodri. Pol seznja je meril njegov rep, ki je bil na koncu kljukasto zavrit in ki so mu ga že pred desetimi leti popolnoma odsekali. Kruncal je na desno nogo, na levo pa je cincal; gluhi je bil na levo oko, slep na desno

uho.

Duša čarodejca Pikapoka pa je bila bela in brezmadežna, kakor so brez madeža hlače tistega berača-krevljača, ki roma že devet let in devet mesecev v deževnem vremenu po blatnih cestah in razritih, mlakužnih kolovozih. Čarovnik je bil že jako star, dosegel je v tem času baš deset let več kot pol Matuzalemove starosti in je prebival v polpodrti palači, visoko vrhu Devete gore. Ljudje so se izogibali te palače, ki so ji dejali »Hudobčeva koliba« in se križali pred njo kakor ob viharnem vremenu.

Po to brezmadežno dušo se je napotil hudobec.

Stari čarovnik pa je uganil hudobčeve misli. In brž je šel na pot pajek-križavec, čarovnikov odposlanec, in se je vgnezdil v vršičku košate lipe, ki je rasla na obronku sosedne gore.

In hudobec je prišel do lipe, pajek pa se je spustil po pajčevini iz vršička in je pičil hudobca v hrbet, da mu je mahoma zrasla velika grba. Hudobec začuti bolečino, se ozre kvišku in zagleda pajka, ki je že čepel v svojem pajčevinastem domovju. Hudobec potegne strelico iz tula, pomeri na pajka in ustrelj. Strelica pa ne zadene pajka, ampak visoko v zrak zleti in zadene oblak. Oblak se odtrga z neba in pade na zemljo, da nastane povodenj.

Hudobec se je z velikim naporom rešil na vrh gore, kamor ni segala voda. Tu je čakal, da odteče voda; čakal je več mesecev, voda se ni odtekla, a hudobec je stradal, stradal jedi in grešnih duš.

Pa sčasoma je odtekla voda, in hudobec se je vrnil proti čarovnikovemu domovju.

In čarodejec je vedel, da pride hudoba iznova k njemu, zato je zapovedal pajku, da naj napelje čez cesto pajčevino. In pajek je storil to. Prišel je hudobec, in ker je krmežljivo gledal, ni zagledal pajčevine — in je telebnil na tla in si zlomi nogo.

Z velikim naporom je prikrevsal do padarja v dolini, da mu ozdravi nogo. Padar pa je dejal, da njegove noge ne bo zdravil, ker neče imeti opravka s potepuhi, kakršen je on. Tudi mazil ne bo mazal po njegovem bedru, saj jih ni ukradel in ne našel sredi ceste; tako je rekel. Ampak hitro je bil voljan, ozdraviti bolnika, ko mu je obljubil trideset cekinov naj-novejšega kova.

Tako se je zdravil hudobec več mesecev...

Tretjič je stal peklenščkov hlapec pred bajto pregrešnega starca-čarodejca.

Takrat pa ga je le-ta sprejel radovoljno in mu je postregel kakor iskrenemu prijatelju.

»Sedaj pa z mano, grešna duša!« je hudobec rekel slednjič čarodejcu. Ali starec mu je odvrnil:

»Naj bo po tvoji volji, ali prosim te, skrij se za nekaj trenutkov v to-le skrinjo, ker vsak hip vstopi kmet Cigajnar. Moj dolžnik je, in upam, da mi je prinesel denarce nazaj. Ne slišiš njegovih korakov? Počakaj toliko časa v skrinji, da napravim zadnje opravilo!«

Zunaj je vršelo; in hudobec se je skrnil v skrinjo. Hitro jo je zaklenil čarodejec in je rekel glasno:

»Lahko noč, hudobec, zdaj pa čakaj in trpi žejo in lakoto, če te je volja ali ne!«

Okolo bajte pa je vršela vihra, in kamenje se je trkalikalo po bregu. O kmetu Cigajnarju ni bilo ne duha ne sluha.

Mesec dni je bil peklenščkov poslanec zaprt med šestimi stenami. Milo je prosil čarovnika, naj ga izpusti. Ta pa ni verjel njegovim besedam.

Ampak čez šest mesecev je prinesel grešnik steklenico blagoslovljene vode. Eno samo kapljo je kamil na skrinjo, in že je začutil hudobec neznansko boleost; žgalo ga je in peklo ga je po vsej koži.

Čarovnik pa je škropil, škropil...

Mahoma se vzdigne oblak prahu, duh po žveplu napolni bajto.

In pobegnil je vrag, kolikor hitro je mogel. In ko je prebil z glavo pokrov, si je zlomil rožička. Na strehi pa je ostala odprtina, skozi katero je bil šinil vrag.

Leto dni se ni prikazal: bal se je čarovnika.

Ali čez leto in dan je zopet prišel, zakaj zadnji dan je bil: opolnoči minejo tri leta.

Tudi to pot je bil grešnik z gore vesel njegovega prihoda. Toda preden vzame dušo s sabo, je rekel, naj hudobec izpolni njegovo zadnjo željo. Ta je bila ta-le:

»Napravi mi 64 kupčkov iz kamenčkov. Na vsakem naslednjem naj bo dvakrat toliko kamenčkov kakor na prejšnjem. Prični pa z enim kamenčkom!«

Hudobec je menil, da je to lahko delo in je šel hitro na delo.

Peti kupček je bil napravljen iz 16 kamenčkov, šesti iz dvaintrides-tih... in tako dalje. Trinajsti že iz 4096.

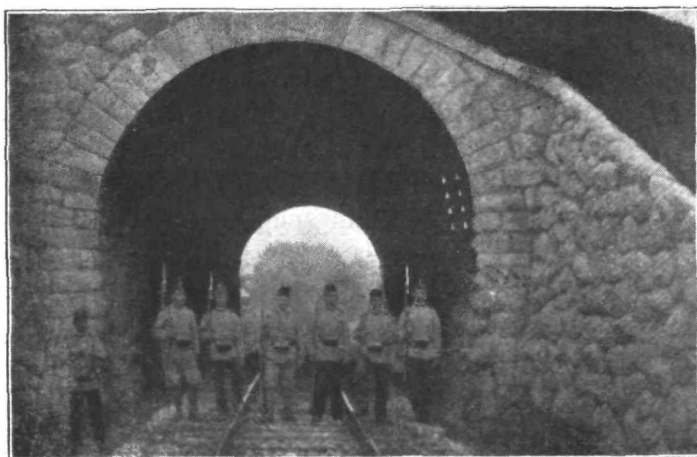
Hudobec je uvidel, da bo težko dokončal do polnoči, zato je hitel in se urno sukal po bregu in nabiral kamenčkov.

Ampak za 64. kupček bi potreboval bilijone in bilijone kamenčkov, zato je jasno, da ga je ukani čarodejec.

Dvanajstkrat je tiho jeknila ura daleč v dolini. Tri leta so minula, in potr se je napotil poslanec v pekel, žalosten in jezen.

Poglavar peklenčkov ga je videl, ni pa videl duše, zategadelj ga je poklical predse. In ker ni izvršil, kar mu je bil naročil, ga je obesil za pete na žrebelj.

Čarovnik pa je ostal na gori in se staral vidoma. Hrbet se mu je zme-rom bolj upogibal in grbil. Manjšala se je njegova postava in do danes se je že tako zmanjšala, da ga nikjer več ni.

Vojaki stražijo železniški predor

Žalost.

*Spet žvrgoli škrjanček,
in travica šumlja,
spet žubori potoček,
sinička spet brblja.*

*In vse je, prav tako je
kot v prejšnjih majskih dneh:
na cesti, vrtu, polju —
povsod sam cvet in smeh.*

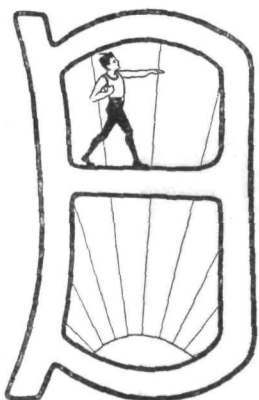
*A v mojem mladem srcu,
o, bedni bratec moj,
je tiha, tiha žalost
in strah in nepokoj.*

*Če ti se ne povrneš
tam z bojnih mi poljan —
kaj meni smeh in cvetje,
kaj najjasnejši dan!*

Drago Širok.

SLOVAN SLOVANOV:

Tovariš Jakob.

il je pri isti gospodinji na stanovanju kakor jaz; ločila je naju le ozka stena. Takoj, ko sem ga prvič videl, se mi je priljubil. Postave je bil majhne, zakaj imel je šele dvanajst let, glave okrogle, temnosinjih oči, ki so pa bile le malokdaj vesele. Tudi smejal se je redko. Najrajši je bil sam.

Gospodinja je bila prava klepetulja; nosila je očala. Vse bi rada zvedela od njega. Ker ji ni hotel odgovarjati, ga je imenovala »mutca« itd. Meni se je fant smilil, rekel sem ji torej:

»Saj mu ni zameriti: dolgčas mu je, ker je prvo leto tu...«

»Malo je vreden; dijak, ki ni zgovoren, ni za nič...«

Naštevala je cele litanije, dokler ji nisem ušel izpred oči. — Kako je človeku, ki je sam? Ali je srečen, ako ga odtrgajo od srca, ki ga ljubi? ...

S posebnim veseljem je hodil na izprehode. Večkrat sem šel z njim na Golovec; tam je stopil na kak višji kraj in gledal po Ljubljanskem polju, proti biserni Gorenjski, kjer je bil doma. Če sva prišla desetkrat na isti kraj, je vselej opazoval okolico, kakor bi prišla prvič tja.

Bil je lep jesenski dan, ko sva stala na tistem kraju.

»Ti!« me pokliče, »ali jo vidiš?«

»Koga naj vidim?«

»Našo hišo ... Ej, kako lepo se sveti v solncu; lepša je kot ljubljanske hiše...«

V resnici je bila tista hiša šola, ali on je trdil svoje, in ni ga bilo moči prepričati. Nato je silil vedno na tisti kraj; tamkaj je slonel ob drevesu

in gledal; ustna so se mu gibala, kakor bi se sam s sabo pogovarjal.

Nekoč sem ga vprašal:

»Ali ti je dolgčas?«

»Kaj dolgčas; nič mi ni dolgčas.«

Sram ga je bilo povedati; zato je legal.

»Zakaj pa siliš vedno na ta kraj in gledaš tako zamišljen proti vaši hiši — kakor praviš?«

»Ker je tako lepo tam.«

»In zakaj je lepo?«

»Ne vem...«

Nato si je zakril obraz in zajokal.

Čutil je, kaj je to: domotožje; ali njegov um je bil premalo razvit, da bi spoznal, kar je čutil. Hrepenel je po domu, pa ni vedel zakaj...

Doma je sedel pri knjigi, gledal vanjo — ali njegove misli so bile druge. Če sem ga hotel kaj vprašati, me je debelo pogledal — kakor bi se prebudil iz spanja. In časih mi je pričel pripovedovati čisto kaj drugega; nego se je učil: kako je pasel doma krave ali napajal konje.

»Zakaj se ne učiš?«

»Ne morem se.«

»Kaj pa misliš postati?«

»Pastir.«

Vse je bilo zaman. Poklical sem ga v svojo sobo, mu pripovedoval, kako koristno je učenje, da bo nekoč gospod, bogat mož, slaven itd. Še poslušal me ni. — — —

Bližal se je Božič. Tedaj je zarajalo veselje v njegovem srcu. Žarečih lic je pritekkel k meni.

»Zakaj si tako vesel, Jakob?«

»Domov grem!« je klical, »domov! Sedaj se mi je izpolnila želja, zopet bom videl našo hišo, krave, konje...«

In res je šel. A ni ga bilo več nazaj. Ostal je doma pri svojih kravah, pri konjih in živel malo življenje. — — —

Pravijo, da je človek srečen, ako so mu izpolnjene njegove želje... Ali si srečen, Jakob? — — —

Nikoli. . .

Med drevjem potok, čuj, šumi,
po strugi lahno žubori;
a v mraku valčki se igrajo,
vso dolgo pot glasno kramljajo.

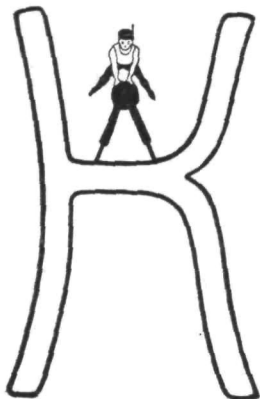
Tja k strugi stopi deček mlad:
„Kdaj greste pač, vi valčki, spat?“ —
A valčki med seboj kramljajo,
odgovora pa mu ne znajo

Tonče Stern.

IVO TROŠT:

Konj in krava.

Basen.

onj in krava sta skupno vozila kmetiču jeseni domov poljske pridelke. Nobenemu ni ugajala prisiljena družba, oba sta se je sramovala, oba sta se bala to sramoto priznati in jo potožiti drug drugemu.

Neko popoldne vendar začne konj otožno pesem: »Le kje je moja nekdanja čast in moj sloves? Najbrhkejši konjič sem bil še do nedavna. In sedaj mi je družba ta-le krava!«

»O, kje je moje mleko? Bila sem izmed prvih molznic v vasi, ni tega dolgo. Teliček ga je imel dovolj in še gospodarjevi otroci. Dlaka se je svečila na meni, sedaj pa strči od mene, kakor ježu bodice. Voziti moram za borno hrano, a moj teliček strada.«

Kmetič, sedeč zadaj na vozu, je čul in umel te pritožbe. »Tudi meni se ne godi najbolje«, se oglasi nazadnje in nalahno oba ošfrkne z bičem, da sta se bolj podvivala. »Moj oče je bil bogat mož. Vsi so ga spoštovali, mnogi so mu na tihem celo zavidali srečo in bogastvo. Moje brate je poslal v drage mestne šole, mojim sestram je volil velike dote. Meni je po njegovi smrti ostal komaj del nekdanjega posestva in še ta zadolžen. Vendar se nadejam, da si sčasoma opomorem, ako se zvrsti vse tako, kakor mislim. Pridnim in vztrajnim ljudem pomaga Bog. Le hitro stopajta vidva, nikar ne godrnjajta! Složno kmalu dosežemo vsi trije, kar nameravam jaz. Potem boš ti, Sivec, vozil z drugim, lepim konjem; Liska, ti boš pa dajala mleka teličku in mojim otrokom. Bijo-o! Le hitro!«

In voz se je hitreje pomikal proti domu. Z novo nado v srcu je objela tudi telo nova moč do življenja.

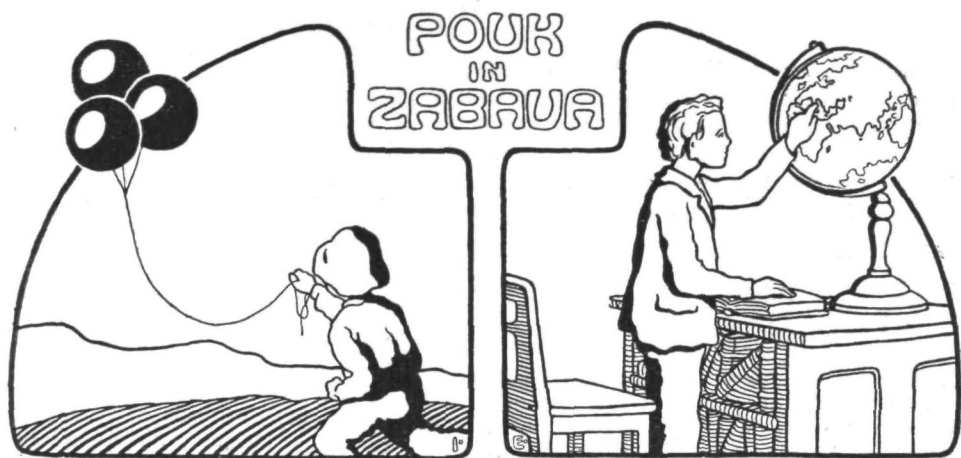
Bitka zbesnela krvava.

*Bitka zbesnela krvava,
vstal konj begajočih je šum —
naprej, kamor kliče zastava,
naprej, kamor kliče pogum!*

*Zarana, ko bitka zbesnela,
močan bil vsak je in čvrst,
ko zvezda je pa zagorela,
pal mnogi sred bojnih je vrst.*

*Preplašeni konji z vetrovi
divje čez stepo beže. —
Tihi kot večnost grobovi
v dnu temnem junake drže. . .*

Fran Žgur.

Rebusi:

Priobčil L. O.

I.

$$\frac{zi}{Mi} = R_{\check{c}}$$

II.

$$\bigcirc + \bigcirc \quad \text{[Three house icons]} = R$$

III.

$$\dagger = \frac{z}{men} = r \text{ '6}^v \text{ '1' ja}$$

Rešitev in imena rešilcev priobčimo v prihodnji številki.

Rešitev besedne uganke v drugi številki.

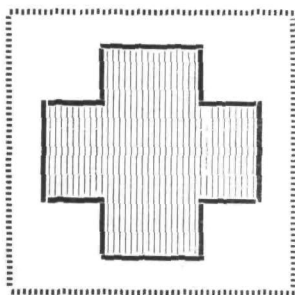
Peč.

Prav so jo rešili; Slavoj Jenko v Trnovem; Tilka in Božena Jelenec v Kandiji; Adolf Valenčič v Trnovem na Notranjskem; Emil Hreščak, učenec IV. razr. v Trnovem; Jakica in Marija Ganglovi, učenki v Idriji; Danica Mercina, učenka v Vipavi; Silva Exel, učenka v Vojniku pri Celju; Vladko, Milica in Stanko Valenčič v Trnovem na Notranjskem; učenci ljudske šole v Rakovcu; Stanislav Krašovec, učenec IV. razr. v Sp. Šiški; Tončka Podlesnik, učenka IV. razr. v Ribnici na Pohorju; Stanko Skok, učenec IV. razr. v Domžalah; Gojmir Jelenc, dijak I. a gimnazijskega razreda v Ljubljani; Branko Hranilovič, učenec V. razreda v Ljubljani; Nadica Vozel, učenka III. razreda v Trebnjem; Marijana Režabek, učenka VI. razr.

v Konjicah; Tatjana, Vlasta in Vida Horvat v Ptuju; Vera dr. Kovačičeva v Trstu; Jozefa Zver, Marija Zamuda, Anika Benkovič, Ljudmila Kegl, Jozefa Kunčič, učenke VI. razreda — Marija Topolnik, Jozefa Farkaš, Marija Šostarič, Jozefa Filipič, Amalija Magpič, Alojzija Lah, Terezija Čuk, Elizabeta Novak, učenke VI. razreda II. oddelek — Francek Bohanec, Janezek Razlag, Ludovik Jauševac, Jakec Skuhala, Francek Sunčič, učenci VI. razreda — vsi pri Sv. Križu na Murskem polju; Stanko Mencinger v Bohinjski Bistrici; Milena Reichova, Ljubljana.

»Rdeči križ«.

»Rdeči križ« je društvo, ki ima namen, blažiti rane in lajšati bolečine vojakom na bojišču in ko se vrnejo ranjeni ali bolni domov. Društvo zbira prostovoljne prispevke, da vzdržuje zdravniške postaje in bolnišnice za ranjence. Te postaje in bolnišnice preskrblja z vsemi potrebnimi zdravili in drugimi pripomočki. Plačuje tudi svoje zdravnike in strežaje. — Odnak »Rdečega križa« je križ v rdeči barvi na belem polju. Uslužbenci »Rdečega križa« nosijo ta odznak na rokavu leve roke. —

Podpirajmo »Rdeči križ«! Tako pomagamo hrabrim vojakom, ki se bojujejo za domovino!

Snidenje na bojišču.

Vojak od Sv. Mihaela na Gosposvet-skem polju je poslal z Galicije domov pismo, ki pravi v njem med drugim: »Mnogo sem videl in izkusil v vojni, ničesar in nikoli pa me ni ganilo tako, kakor to, da sem srečal na bojišču našega konjiča Miška, ki sem ga sam vzgojil in krmil. In kako je bila vesela šele žival, ko me je zazrla, se ne da opisati. Hrzal je konjiček in strigel z ušesi, tolkel s kopiti in poskakoval samo da dá duška svojemu veselju, da sta se sestala dva dobra prijatelja.«

Človekoljubnost na bojišču.

Vojna ni še nikoli popolnoma udušila plemenitih čustev človeštva. Vedno in vedno je čitati po listih o dogodkih, ki pričajo o plemenitem delu tega ali onega nasprotnika. Neki francoski vojak iz Le Mansa opisuje v svojem pismu na star-

še tak doživljaj: Bilo je pred Montebau-jem v okraju Somme, v neki vasi, ki so jo zavarovali Nemci z več strelskimi jarki in ki jo je moral napasti naš polk. Prvi dan smo izvršili par naskokov, ki so imeli ta uspeh, da smo se približali postojankam sovražnika na sto metrov. K nesreči je več naših ranjencev obležalo blizu nemških žičnih ovir, in zaradi silnega streljanja z nemške strani seveda nikakor ni bilo mogoče iz strelskih jarkov. Noč je potekla čisto mirno, in ko so dobili sanitajci naslednjega dne obvestilo o tem položaju, sta prišla dva nosilca, med njimi eden seminarist, v prvo vrsto strelskih jarkov. In tu se je zgodilo sledeče: Oba nosilca sta se, ne da bi koga obvestila o tem, dvignila iz strelskega jarka, pri čemer je seminarist mahal z zastavo »Rdečega križa«. Šla sta direktno proti sovražnim četam. Na mestu je prenehalo streljanje na obeh straneh, in iz nemških strelskih jarkov so prispeli nemški oficirji, ki so se takoj približali našima junakoma. »Kaj nameravate?« so vprašali našega seminarista. — »Odnesti hočem naše ranjence od včera, ki se niso mogli vrniti v naše čete.« — »Prav, toda če bi prišli že včera, bi ravnotako prenehali s streljanjem.« Nato je segel eden oficirjev seminaristu v roko in pristavil: »Vi ste junak. Damo vam pol ure časa, da izvršite svojo nalogo.« Medtem so se Nemci dvignili iz strelskih jarkov, ploskali in mahali s svojimi čepicami. Naša dva nosilca sta se takoj spravila na delo in prinesla 5 do 6 ranjencev, ki so bili tako izven velike nevarnosti. Po preteku pol ure se je na tem mestu zopet pričelo silno grmenje topov in pokanje pušk.

Njegove zadnje besede.

Neki nemški list poroča o sledečem pretresljivem dogodku z nemško-ruskega bojišča: Zunaj pred zakopi leži raztrgana ostnata žica, pred njo pa kup mrtvecev. Nedaleč proč leži truplo ruskega vojaka, Poljaka. Izdihnil je, ko je molil, zakaj v roki še stiska rožni venec, in poleg njega leži okrogel medaljonček s sliko Matere božje. Nekoliko korakov od njega leži truplo nemškega vojaka. Tega je zadela smrtonosna krogla ravno tedaj, ko je pisal svojemu očetu. Ni napisal veliko. Samo besede: »Dragi oče! Zdrav sem...«

Veledenjeni gospod Doropoljski!

V svojem zadnjem pismu sem vam pisal, da bom v tekočem šolskem letu že dijak, a sem še vedno učenec domače dvorazrednice, ker trdi oče, da sem še prevelik divjak in kot tak nesposoben, da bi bil že zdaj dijak. Da pa me ne boste prehudo sodili, Vam obenem naznanjam, da me imenuje še celo oče le tupatam, in sicer le v šali »divjak«. Lahko se torej pohvalim, da nisem divjak, in ni torej v tem oziru zapreke, da bi ne mogel biti že sedaj dijak. Tudi sem se bil že znanstveno dobro oborožil za sprejemni izpit, a ostal sem kljub temu še doma, in sicer zaradi tega, ker divja ravno letos vojna, dalje, ker sem šele v 10. starostnem letu (26. decembra 1914 sem izpolnil šele 10 let) in slednjič, ker, ker, ker sem še sila — neroden, kar moram, žal, sam priznati. Da bi vsaj velik del nerodnosti izgubil, mi odkazuje oče vedno taka opravila, pri katerih je treba vsaj nekoliko misliti in preudariti, kako bi se to in ono lažje in bolje izvedlo. Meni se zdi, da napredujem kolosalno, oče pa trdi (mnogokrat resno), da sem vedno večja neroda. Tako se najini nazori tudi dne 5. oktobra l. l. niso ujemali. Jaz sem bil in sem še sedaj mnenja, da sem svoje, po očetu odkazano mi opravilo izvršil po svojih najboljših zmožnostih, oče pa se še sedaj vedno smeje, kadarkoli se spomni na omenjeno zadevo, trdeč, da sem bil pri tem neroden v najvišji meri. Upajoč, da boste Vi, gospod Doropoljski, priznali, da je pravica na moji strani, sem sklenil Vam stvar razložiti in prositi Vas obenem za nepristransko, a vendar meni blagohotno razsodbo v tej zadevi. Zadeva pa je bila ta:

Mišji lov.

Bilo je torej 5. oktobra l. l. Oče me je poklical s seboj v pisarnico, da bi mu pomagal pri nekem čebelarškem opravilu. Ob mizi je slonelo več satnikov, ki jih je oče pregledoval. Nenenadoma zapazi med dvema satnikoma miš, ki je visela na satniku in ga obglodavala ter mu s tem precej ško-

dovala. Miš očeta sicer debelo pogleda, a ne odskoči, ampak visi dalje ob satniku in pri tem očeta postrani pogleduje. Med premišljevanjem očeta, kako bi mogel miš kar na satniku ujeti, odskoči ta s tega, zbeži proti železni peči, jo parkrat obhodi in pri tem vedno nekako zaničljivo pogleduje očeta; hipoma pa smukne v pepelnjak. Jaz sem moral iti iskat sedaj na označeno mi mesto dve deščici, s pomočjo katerih naj bi bila midva miš ulovila. Deščic pa nisem mogel najti. Ko pridem nazaj in to očetu povem, mi reče: »No, to sem si mislil.« Potem jih gre sam iskat, mene pa pušči v pisarnici z naročilom, naj po malem ropotam, da se ne bo upala miš priti iz pepelnjaka pred njegovim povratkom, ker bi nama sicer gotovo ušla. Storil sem po očetovem naročilu. Po kratkem času prinese oče deščici. Ti sva postavila tako, da se je le spodnji rob vsake izmed njiju dotikal tal, s kraki proti peči, z dolžino deščic pa obrnjen proti stenama, ki obdajata kot pri peči. To naj bi bila torej past za miš.

Nato sva začela preganjati miš iz pepelnjaka. Ko je oče prvič pepelnjak iz peči potegnil in ga sunkoma zopet nazaj potisnil, je prišla miš pri eni izmed pečnih lukenj toliko na svetlo, da sva videla nje drobno glavico, ki se je za trenutek obračala na vse strani. Nje bistrre, male oči so hitro vse pregledale, kar je bilo zanjo potrebno. Videla je, da jo obdaja na dveh straneh neprodiren zid, ob tretji strani je zapazila, da jo čakam z nastavljenjo pastjo jaz, in ob četrti strani je morala zagledati, kako željno in nestrpno čaka oče, kdaj pozikusi uteci ravno pri njem. Nato je odskočila kar hitro nazaj v pepelnjak. Ko jo oče nato drugič poplaši, skoči pri isti luknji bliskovo iz pepelnjaka proti meni, in sicer s tako naglico, da sem iz strahu popustil desko, ki je padla z vso svojo širino na tla, baje preden se je mogla miš pod njo zaleteti. Po mojem početju menda še bolj vznemirjena miš se je zaletela v istem trenutku z vso silo v mojo roko, zaradi česar sem jaz padel skoraj vznak, miš pa je pre-

ko mene smuknila pod omaro in tamkaj v svojo, njej dobro znano luknjo. Ko sem čez hipec prišel k sebi in se pobiral, sem zazpil nevoljen pogled očeta, ki mu ni šlo v glavo, kako bi mogel človek tako neroden biti, da bi na mojem mestu ne ulovil miši. A še skoraj v istem trenutku se mu je obraz razjasnil, in udaril je v glasen smeh. In ko sem mu zatrjeval, da sem desko spustil, ker me je miš ugriznila in bila torej že itak nad desko, se je kar zagrohotal, kakor da bi tega ne verjel. Jaz pa dobro vem, kako strašno me je zbolelo, ko me je ugriznila miš. Jezilo pa me je, da nisem mogel pokazati očetu nikakega znamenja tega ugriza. Se li nič ne pozna, če miš ugrizne?

Ko je zvedela o tej moji nezgodi sestra, sem postal stoprav siromak. Kako je brila iz mene norce. Vam ne bom sedaj na široko razlagal. Kadarkoli sva se kaj sprla, je hitro vojno zmagoslavno končala, rekoč: »Kaj boš ti, ki še pred mišjo omedliš.«

Ta dan utekla miš se pa vseeno ni veselila dolgo zlate prostesti. Drugi dan je našel oče v dveh mišolovkah 9 miši, namreč dve veliki in 7 malih. Izmed teh sem bil eno prav dobro spoznal za tisto, ki nama je prejšnji dan pokazala fige, ko je bila prej mene še pošteno ugriznila. Naslednji dan se je ulovilo zapet 6 samo malih mišk. Od tedaj pa ne gre nobena več v mišolovko, četudi kažejo sledovi, da se miši le še niso zatrle.

Pozdravlja Vas Vam vdani

Stanko Zupančič, učenec 2. razreda, 2. odd. v Šentrupertu nad Laškim.

Odgovor:

Ljubi Stanko!

Moja sodba je kratko ta: Imel si dober namen, da bi upropastil nezgodno miš, toda — izpodletelo Ti je: miška preko Tebe v svojo luknjo — smuk! — češ, Stanko, zdaj mi pa kašo pihaj, če moreš! — In ko se je oče smejal, se je smejal gotovo spretnosti navihane miške, ni se pa smejal Tvoji nezgodi in bolečini. In tako tudi jaz in morda še kdo mojih koticarjev. V teh žalostnih časih de človeku dobro malo smeju!

*

Velecenjeni gosp. Doropolski!

Ker razvidim iz Vašega koticčka, da radi dopisujete s slovensko mladino, se Vam drznem tudi jaz pisati. Učenec sem IV. razr., II. odd. Rad hodim v šolo, ker jako ljubim g. učitelja in se naučim mnogo lepega in koristnega. Imam tri brate in dve sestri. Vsi so starejši od mene. Eden je vojak. Jako me veseli duhovski stan. Težko že čakam cvetoče pomladi. Imam

jako dobre starše, jih močno ljubim. Visoko čislam č. g. kaplana. Izmed vseh učencev imam najrajši Vedlina Leopolda. Star sem 13 let.

Iskreno Vas pozdravlja in prosi za odgovor Franc Sagadin, učenec v Majšpergu.

Odgovor:

Ljubi Franc!

Ako Te žene v šolo ljubezen do gosp. učitelja, sem uverjen, da mu tudi vedno ustrezaš v vsem, kar od Tebe zahteva, saj je in bo vse to le Tebi v korist. In tako se lahko zgodi, da s pridnostjo dosežeš vse, česar si sedaj želi Tvoje mlado srce.

*

Gospodu Dobropoljskemu!

Ne morem opisati, s kakim veseljem čitam Vaš »Zvonček«, a ne samo jaz, ampak tudi moji sošolci in sošolke. Kakor drugi, opisati Vam hočem tudi jaz našo vas. Stoji 816 m nad morjem. Cerkev je ravno na vrhu, vas pa pod vrhom. Na vrhu je lep razgled. Vidi se Triglav in Julijske Alpe na severu; na zahodu se vidi morje; na vzhodu pa Čičarija in kranjske gore. Pozimi ni pač prijazno na naših višavah, a poleti, ko je vse zeleno, je krasno. Vsi radi hodimo v šolo in se radi učimo. V našo šolo hodijo tudi otroci iz Ostrovice.

Drugikrat več.

Prosim Vas, spravite to v svoj cenjeni koticček!

Vljudno Vas pozdravlja Vam vdani

Anton Stančič, učenec ljudske šole v Artvižah (Istra.)

Odgovor:

Ljubi Anton!

Tako lepo samozavestno in odločno se glasijo Tvoje besede: »Vsi radi hodimo v šolo in se radi učimo.« — Z ozirom na to radovoljno izpolnjevanje dolžnosti smem pač upati, da zraste iz vas, mladi moji prijatelji, zaveden rod deloljubnih in poštenih Slovencev. Bog Vas živi!

Koticčkove risbe.

H. Sturm: Pomlad odganja zimo.